

Over de taal van Vroomshoop

De taal van Vroomshoop: Twents of Sallands?

Het oranje gebied op de streektaalkaart van Nederland uit de Bosatlas is het gebied waar een variant van het Nedersaksisch wordt gesproken die Gelders-Overijssels genoemd wordt. Iets meer naar het oosten begint het gebied van het Twents-Graafschaps; dat is rood, en nog verder naar het oosten ligt een gebied waar de taal nog meer typisch Twentse kenmerken heeft: in het licht oranje gebied spreekt men dus een nog Twentser Twents.

Deze kaart is gebaseerd op de oudere dialectkaart die Jo Daan in 1968 tekende voor de *Atlas van Nederland*.

Vroomshoop ligt niet ver van het rode gebied, vlak bij de grens. Op andere kaarten, die we hieronder afdrucken, is dat duidelijker te zien.

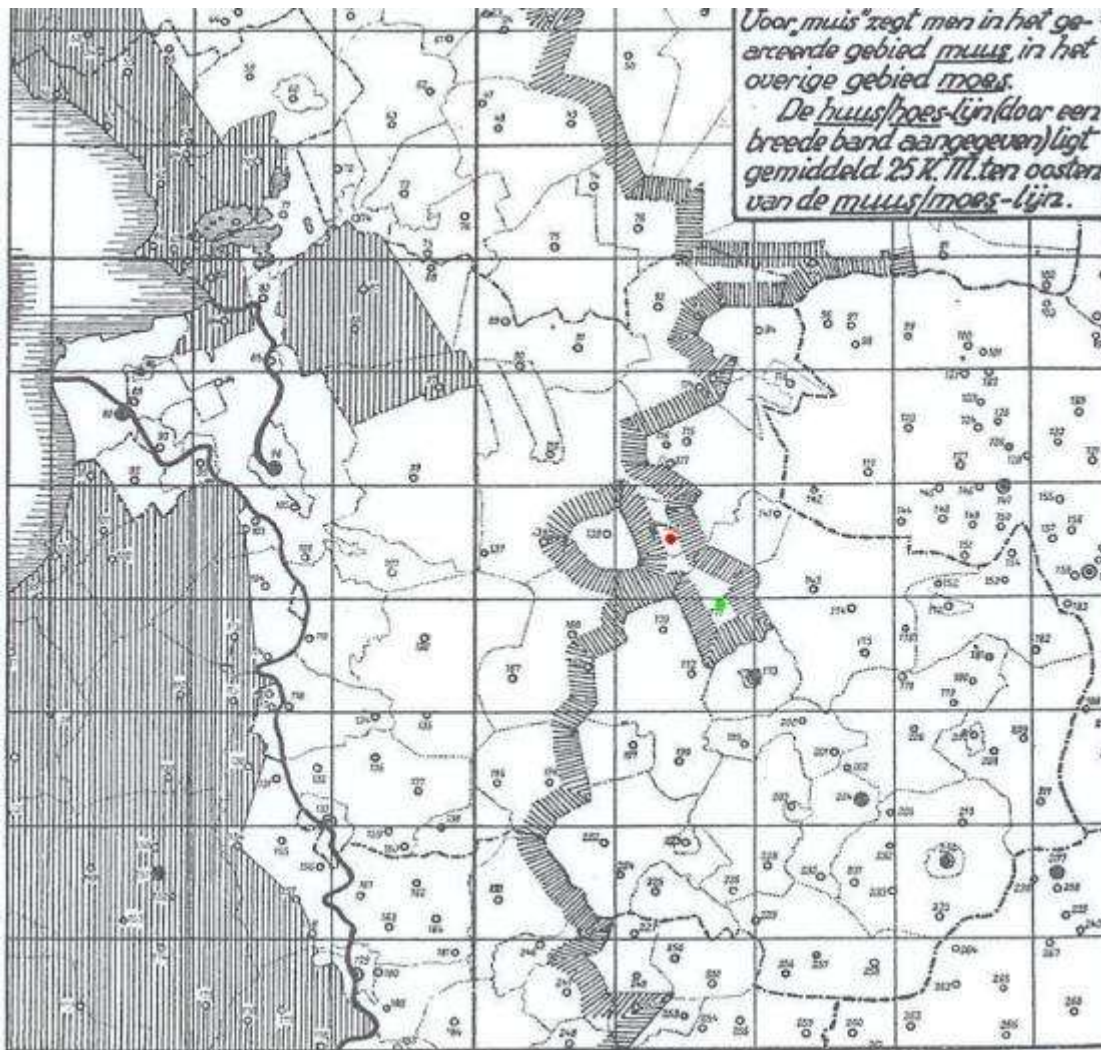
Naar: de streektaalkaart uit De Bosatlas van Nederland. Groningen 2007.

Binnen Overijssel kan de grens tussen het oranje en het rode gebied beter worden aangeduid als de grens tussen het Sallands en het Twents. Jo Daan trok deze grens op basis van het verschil tussen *vuur* = Ned. vuur ten westen, en *veur* = Ned. vuur ten oosten. Zij baseerde zich hierbij op de grens die Bezoen in 1948 (in *Taal en volk van Twente*, p. 194 e.v.)

heeft getrokken. In Vroomshoop komen volgens de informanten van het *Woordenboek van Overijssel* beide uitspraakvarianten voor.

In de buurt van deze grens ligt ook de *huus-hoes*-grens; die loopt ongeveer van noord naar zuid dwars door de provincie (zie de kaart hieronder): *hoes* ten oosten (Twents), *huus* ten westen.

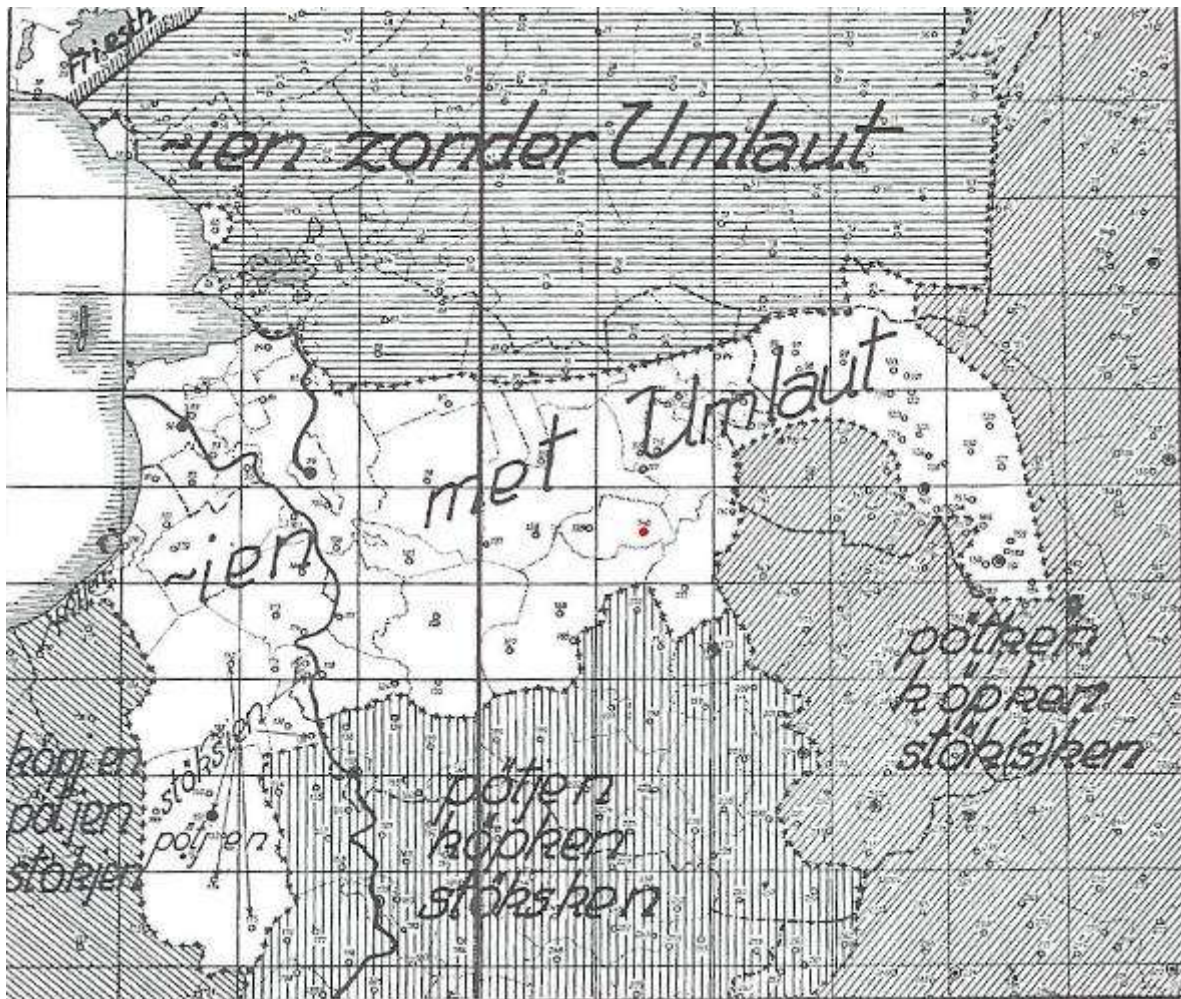
De rode stip op de kaart hieronder is Vroomshoop; de groene Vriezenveen. Beide plaatsen liggen in een soort van *huus*-enclave in het Twentse *hoes*-gebied.

Huus-hoes/muus-moes-kaart van G.G. Kloeke. Uit: Kloeke, G.G., 'De taal van Overijssel.' In: Engelen van der Veen, G.A.J. van, G.J. ter Kuile en R. Schuiling (red.), Overijssel. Deventer 1931, p. 840.

Laten we nog een andere kaart bekijken: de kaart die G.G. Kloeke in 1926 al tekende van de verkleinwoorduitgangen.

Daarop ligt Vroomshoop (de rode stip) duidelijk in het (Sallandse) witte gebied, waar *köppie(n)* = kopje en *stökkie(n)* etc. gezegd worden.

“De verkleinwoorden”. Uit: Kloeke, G.G., ‘De taal van Overijssel.’ In: Engelen van der Veen, G.A.J. van, G.J. ter Kuile en R. Schuiling (red.), Overijssel. Deventer 1931, p. 825.

Heeft het Vroomshoops ook typisch Twentse kenmerken? Jawel, want in Vroomshoop kan men zeggen dat de rozen *onmeudig bleuit* (= geweldig bloeien) dit jaar, en wanneer iemand wijdbeens loopt, kan de opmerking gemaakt worden: *den löp net asof e de bokse vol hef* (= hij loopt net alsof hij zijn broek vol heeft).

Uit de woordenschat van het Vroomshoops

Wat denkt u dat de volgende woorden en zinnestjes betekenen die door de informanten van het Woordenboek van Overijssel zijn opgegeven:
(de oplossing vindt u aan het eind, na *Verder lezen/studeren*)

1. *Ik kregje een ziegerd.*
2. *Zie deu suker in de klarre.*
3. *Kiek die miegempen es met de eier sleppen.*
4. *Den löp as nen haze.*
5. *'t Is onbegriepelijk dat ze nog een bestaan hebt in zo'n klein spullegie.*

Verder lezen/studeren

Specifiek over de taal van Vroomshoop is niet veel geschreven. Het Vroomshoops komt uiteraard aan de orde in het Woordenboek van Overijssel, en ook heeft prof. dr. H. Entjes voor de *Dialektatlas van Zuid-Drente en Noord-Overijssel* (Antwerpen 1982) in Vroomshoop opnamen gemaakt. De antwoorden op zijn vragen zijn in deze uitgave overigens in fonetisch schrift weergegeven.

Kijk verder in meer algemene boeken en artikelen betreffende het Nedersaksisch, bijv. in "Oost-Overijssel" in het *Handboek Nedersaksische Taal- en letterkunde* (Assen, 2008) (p. 240-255). Dit artikel is van de hand van Jan Nijen Twilhaar.

Oplossingen:

1. Ik kreeg een klap.
2. Zij deed suiker in de zak.
3. Kijk die mieren eens met de eieren slepen.
4. Die loopt heel hard.
5. 't Is onbegrijpelijk dat ze nog kunnen bestaan van zo'n klein bedrijfje.